

## **Aktuální informace o nálezové situaci - Slintavka a kulhavka**

- **Popis onemocnění**
- **Výskyt SLAK na Slovensku a v Maďarsku**
- **Opatření přijatá v ČR**
- **Následná opatření v případě výskytu v ČR – pohotovostní plán**
- **Témata k řešení**

### **Popis onemocnění**

Slintavka a kulhavka (SLAK) je vysoce infekční virové onemocnění postihující sudokopytníky, jako jsou skot, ovce, kozy, prasata a volně žijící zvířata. Onemocnění se šíří snadno přímou cestou - mezi zvířaty a i nepřímou (například větrem, potravinami nebo na automobilech či šatech lidí, kteří přijdou do styku s nakaženými zvířaty). I když není přenosná na člověka, lidé mohou nákazu přenést mezi chovy vnímavých zvířat.

### **Výskyt SLAK v Maďarsku a na Slovensku**

#### **Maďarsko:**

- dne 6. 3. 2025 potvrzeno ohnisko SLAK v župě Győr-Moson-Sopron (obec Kisbajcs) v těsné blízkosti hranic se Slovenskem v chovu s celkovým počtem 1 418 ks mléčného skotu; vytvoření ochranného pásma a pásma dozoru – 3 a 10 km kolem ohniska; pásmo dozoru sahá až na Slovensko – 8 vesnic. Dne 13. 3. 2025 bylo dokončeno utrácení zvířat v hospodářství
- dne 26. 3. 2025 bylo potvrzeno druhé ohnisko SLAK v Maďarsku v obci Levél, která se nachází v župě Győr-Moson-Sopron v severozápadním Maďarsku, toto ohnisko je vzdálené 40 km severozápadně od prvního ohniska u obce Kisbajcs. Okolo ohniska bylo vymezeno ochranné pásmo a pásmo dozoru – 3 a 10 km, vnější dozorové pásmo zasahuje do Rakouska. Jedná se o chov mléčného skotu, ve kterém se nachází cca 3 000 kusů skotu. Byla zahájena vakcinace stáda v ohnisku, aby se minimalizovalo šíření viru až do likvidace ohniska.
- probíhá epizootologické šetření, vyšetřování chovů vnímavých zvířat v pásmech a kontaktních hospodářstvích a volně žijící zvěře.
- Dne 2. 4. 2025 byla potvrzena další 2 ohniska SLAK v Maďarsku (obce Dunakiliti a Darnozseli), jedné se o farmy mléčného skotu s počtem 2500 a 1000 zvířat. Byla zahájena vakcinace.

#### **Slovensko:**

- dne 21. 3. 2025 potvrzena 3 ohniska SLAK na Slovensku v blízkosti hranic s Maďarskem
- zasažené chovy skotu se nacházejí v obcích Medveďov, Ňárad a Baka v okrese Dunajská Streda
- tyto chovy leží blízko lokality v Maďarsku, kde bylo potvrzeno ohnisko SLAK
- celkem je v těchto třech chovech cca 2 000 ks skotu
- bylo vytvořeno uzavřené pásmo v okruhu 10 km kolem každého ohniska
- v ohnisku v obci Baka bylo zahájeno utrácení zvířat v ohnisku dne 22. 3. 2025 a dokončeno bylo 27. 3. 2025.

- ve dalších 2 ohniscích byla zahájena supresivní vakcinace zvířat proti SLAK za účelem zabránění nakažení dalších zvířat a tím ke zmírnění vylučování viru do prostředí. Zvířata budou následně utracena.
- na Slovensku (SK) je v platnosti celostátní mimořádné veterinární opatření pro celé území SK. Tímto opatřením je zakázáno přemístění vnímavých zvířat v rámci celého SK s výjimkou nutnosti přemístění zvířat v rámci stejného chovu. Platí zákaz přemístění vnímavých zvířat z SK do jiné země, a i zákaz přemístění vnímavých zvířat z jiných zemí do SK s výjimkou přemístění na jatky. Dále opatření zavádí nutné dodržování biologické bezpečnosti při vstupu a výstupu pro všechny chovy hospodářských zvířat, povinnou dezinfekci vozidel a dalších pomůcek. Dále je zakázán mezinárodní tranzit zásilek vnímavých zvířat přes okresy Komárno a Dunajská Streda. V případě ostatních okresů Slovenska je tranzit zásilek vnímavých zvířat při mezinárodní přepravě možný bez zastavení a vykládky na území Slovenska. Dále platí zákaz hromadných akcí s vnímavými zvířaty a zákaz vstupu nepovolaných osob do chovů vnímavých zvířat.
- dne 26. 3. 2025 bylo potvrzeno na Slovensku čtvrté ohnisko SLAK v obci Malá Lúč v okrese Dunajská Streda. V tomto chovu se nachází cca 260 vnímavých zvířat. Bylo vymezeno pásmo dozoru v okruhu 10 km.
- páté ohnisko slintavky a kulhavky bylo na Slovensku potvrzeno 30. 3. 2025 v obci Plavecký Štvrtok, která se nachází v okrese Malacky na západním Slovensku. Toto ohnisko je vzdálené 27 km vzdušnou čarou od české hranice. Okolo ohniska bylo vymezeno uzavřené pásmo. Jedná se o chov mléčného skotu, ve kterém se nachází cca 3500 kusů skotu. Utrácení zvířat v tomto chovu bude zahájeno pravděpodobně ve středu.

### **Opatření přijatá v ČR**

**Státní veterinární správa (SVS) postupně přijala několik mimořádných veterinárních opatření (MVO) k zabránění zavlečení nákazy SLAK na území ČR.** Tato MVO aktuálně stanovují:

- zákaz přemístění vnímavých zvířat ze Slovenska, Maďarska, ze spolkových zemí Burgenlandsko (Burgenland) a Dolní Rakousko (Niederösterreich) Rakouské republiky na území ČR
- zákaz přemístění tepelně neopracovaných živočišných produktů získaných z vnímavých zvířat původem ze Slovenska a Maďarska na území ČR
- zákaz přemístění masokostní moučky (Meat and Bone Meal) kategorie 1 a 2, zpracované živočišné bílkoviny (Processed animal protein), tavených/škvařených tuků (kafilerních tuků – rendered fat) kategorie 1, 2 a 3 pocházejících z Maďarska nebo Slovenské republiky do ČR
- zákaz přemístění sena, slámy a zelené píce určených pro hospodářská zvířata z Maďarska a Slovenska
- zákaz svodu na vozidle za účelem přemístění zvířat do jiného členského státu nebo třetí země
- zpřísnění nároků na zajišťování biologické bezpečnosti a evidence přepravy zvířat,
- zpřísnění biologického zabezpečení chovů (omezení a evidence vstupu osob a vjezdů vozidel do chovů, dezinfekce, hlášení podezření na nákazu)
- zavedení společných silničních kontrol inspektorů Státní veterinární správy s Policií ČR a Celní správou – Policie i Celní správa jsou schopny zajistit provádění kontrol nepřetržitě v režimu dvanáctihodinových směn.
- chovatelům vnímavých zvířat je nařízen zákaz provádění ošetření a úpravy kopyt, paznehtů a spárků zvířat, s výjimkou případů, kdy je chovatel oprávněn podle právních předpisů tyto úkony provádět na jím provozovaném hospodářství u hospodářských zvířat, které na tomto hospodářství chová,

- chovatelům vnímavých zvířat je nařízen zákaz stříhání ovcí, s výjimkou případů, kdy tyto úkony provádí chovatel na jím provozovaném hospodářství u hospodářských zvířat, které na tomto hospodářství chová,
- chovatelům volně žijících sudokopytníků a dalších druhů zvířat vnímavých ke SLAK chovaných v oborách na území Moravskoslezského kraje, Zlínského kraje a Jihomoravského kraje se nařizuje zajištění zákazu vstupu nepovolaným osobám do těchto obor.

Dále vozidlům s hmotností nad 3,5 tuny přepravujícím zvířata nebo určeném k přepravě zvířat, přepravujícím živočišné produkty, vedlejší živočišné produkty nebo získané produkty se nařizuje k překročení státní hranice z Rakouské nebo Slovenské republiky do České republiky použít pouze tyto hraniční přechody

- a) Hatě – Kleinhaugsdorf,
- b) Mikulov – Drasenhofen
- c) Lanžhot – Brodské
- d) Starý Hrozenkov – Drietoma
- e) Bílá-Bumbálka – Makov
- f) Mosty u Jablunkova – Svrčinovec
- g) Halámky – Nagelberg

A zároveň řidičům těchto vozidel se nařizuje strpět při překročení státní hranice dezinfekci dopravního prostředku.

Další kroky SVS ČR:

Byla provedena kontrola všech zásilek vnímavých zvířat, která byla dopravena do ČR ze Slovenska a Maďarska v rizikovém časovém období – žádné klinické příznaky SLAK, provedená laboratorní vyšetření vzorků byla negativní na SLAK.

ČR zapůjčila na Slovensko mobilní porážecí jednotku – předpokládá se, že tato jednotka bude na Slovensku minimálně 3 týdny.

SVS ČR průběžně informuje o situaci soukromé veterinární lékaře, chovatelské svazy i veřejnost.

### **Následná opatření přijímaná v případě výskytu SLAK v ČR**

**SVS má pro případ výskytu SLAK na našem území zpracovaný pohotovostní plán pro řešení této nákazy, podle kterého by po zavlečení SLAK do ČR postupovala:**

- vymezení ohniska/ohnisek, ochranného pásma 3 km a pásma dozoru 10 km kolem každého ohniska
- utracení všech zvířat v ohnisku/ohniscích
- kontrola všech chovů s vnímavými zvířaty ve vymezených pásmech (kontroly biologické bezpečnosti, klinického stavu zvířat), odběr vzorků a laboratorní vyšetření v indikovaných případech
- zákaz přemísťování vnímavých zvířat ve vymezených pásmech a v případě potřeby na celém území ČR
- nařízení zvýšených opatření biologické bezpečnosti ve všech chovech vnímavých zvířat
- zvýšená frekvence úředních kontrol v chovech vnímavých zvířat

## **Témata k řešení při výskytu SLAK v ČR z pohledu SVS**

**Obecně by výskyt SLAK v ČR znamenal enormní zátěž pro SVS** – vyžaduje masivní zapojení úředních veterinárních lékařů – inspektorů, ale i dalších zaměstnanců SVS (SVS nebude schopna, vzhledem k nedostatečnému počtu zaměstnanců a nedostatku financí, zajistit v plném potřebném rozsahu).

### **Hlavní oblasti, které bude nutno řešit:**

#### **1. Utrácení zvířat v ohnisku**

- personální zajištění – SVS nemá dostatek zaměstnanců k zajištění a vlastnímu provádění utrácení zvířat, muselo by být zajištěno ve spolupráci s chovatelem, případně hasičským záchranným sborem (HZS)
- způsob utrácení – zvažovat možnost usmrcení zvířat zastřelením po omráčení nebo metodou pithing (mechanické rozrušení mozku) po omráčení; při likvidaci ohniska je zásadním faktorem rychlost utrácení, oba tyto způsoby utrácení by byly rychlejší oproti použití elektrických kleští po omráčení.
- byl osloven ČSZM ohledně zajištění poražeců k provádění omračování zvířat v ohnisku.

#### **2. Likvidace kadáverů** – při zasažení chovu s velkým počtem zvířat nebo více ohniscích SLAK by pravděpodobně nebylo možné všechny kadávery likvidovat v asanačním podniku (AP). Důvody:

- Limitujícím faktorem je přeprava kadáverů do AP – AP mají k dispozici pouze 4 velkokapacitní kontejnery na odvoz kadáverů, při použití menších kontejnerů by přeprava byla časově velmi náročná.
- Při masivním utrácení by nestačila kapacita nejbližšího AP, převoz do jiných AP zvyšuje riziko šíření SLAK.
- Při výskytu ohniska ve větší vzdálenosti od nejbližšího AP narůstá riziko šíření SLAK.

Možné řešení je zahrabávání kadáverů na zřízeném zahrabovišti – tuto možnost řešila SVS opakovaně, nicméně nikdy se nepodařilo vyčlenit pozemek / místo, které by v případě potřeby sloužilo jako zahraboviště. V případě masivního utrácení zvířat by ale tato možnost musela být použita. V současné době byla projednána možnost vybudování 2 zahrabovišť ve vojenském výcvikovém prostoru Libavá o ploše 300 a 500 m<sup>2</sup>.

#### **3. Materiální vybavení Státní správy hmotných rezerv (SSHR) a SVS** – vybavení potřebné především k utrácení zvířat a k následné dezinfekci objektů a prostředí je v současné době nedostatečné a zastaralé (např. porážecí linka na skot). Po dlouhou dobu nebylo takovéto zařízení použito (nebylo potřeba) a je nutná obnova tohoto vybavení/zařízení. Byl podán požadavek na MZe na pořízení 2 dezinfekčních rámců na vozidla a jedné porážecí linky pro skot. Dále SSHR zajišťuje nákup dezinfekčních rohoží pro provádění desinfekce vozidel na hraničních přechodech.

#### **4. Zajištění provádění zvýšeného počtu kontrol v zařízeních s vnímavými zvířaty** – znamená enormní zátěž na personál SVS, byla by nutná nejen spolupráce se soukromými veterinárními lékaři, ale zároveň by došlo k výraznému omezení další dozorové činnosti SVS.

#### **5. Ohledně personálního zajištění** bylo dohodnuto s veterinární službou AČR využití armádních veterinářů při kontrolách vozidel na hraničním přechodu Lanžhot.

## Předpokládaná opatření:

- utrácení všech vnímavých druhů zvířat v ohnisku – SVS je vybavena 2 ks utrácecích pastí, omračovacími pistolemi, příp. el. kleštěmi k utrácení. Nemáme personál, který bude tyto aktivity vykonávat – **nutno zajistit porážče z jatek** (možné řešení je vyhlášení krizového stavu k zajištění těchto lidí);
- **likvidace kadáverů** (těl utracených zvířat) – zajišťují asanační podniky (AP);
- v případě nedostatečné zpracovatelské kapacity AP je ve spolupráci s AČR projednávána možnost **asanace kadáverů v zahrabovišti** (jsou vytipována 2 zahraboviště ve Vojenském újezdu Libavá, avšak tato kapacita je limitována (plocha zahrabovišť je 300 m<sup>2</sup>, resp. 500 m<sup>2</sup>, což je rozměr zahraboviště 5 m (šířka) x 60 m (délka), resp. 5 x 100 m);
- **zajištění omezení průjezdu obcemi**, kde jsou ohniska (dezinfekční průjezdy, příp. zákaz průjezdu obcí);
- v případech nutnosti usmrcování vnímavých druhů zvířat v kontaktních hospodářstvích (v postižené obci, příp. v pásmu kolem obce) se bude jednat především o chovy drobnochovatelů (ovce, kozy, prasata, příp. skot) lze předpokládat nesouhlas chovatelů, příp. fyzický odpor (zkušenosti ze Slovenska) – **zajištění bezpečnosti osob, které budou toto usmrcování provádět.**